

Słowo wstępne

Niniejsza monografia dedykowana jest Profesorowi Edwardowi F. Cyrsonowi. Autorami poszczególnych jej części są uczniowie i przyjaciele Profesora, pracownicy Katedry Nauk Ekonomicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Tytuł monografii *Determinanty konkurencyjności i ekspansji organizacji gospodarczych* zawiera w sobie główne kierunki badań Profesora Edwarda Cyrsona. Mógłby on być adekwatny dla opracowania o bardzo szerokim zakresie analizowanych problemów. Skala badania i prezentacji jego wyników została jednak ograniczona do kilku wybranych obszarów mieszczących się w ramach tego tytułu, ale Autorzy i Redaktor postanowili zachować ten tytuł ze względu na jego związek z badaniami Profesora.

Nie trzeba w tym miejscu szeroko uzasadniać, że uwarunkowania ekspansji i konkurencyjności organizacji gospodarczych tkwią w otoczeniu makroekonomicznym oraz, dla działających na obszarze zjednoczonej Wspólnoty Europejskiej, w środowisku regionalnym w rozumieniu regionu gospodarki światowej, jakim jest Unia Europejska. Dlatego w pierwszym tekście tomu podjęto próbę zdefiniowania konkurencyjności międzynarodowej, a także poddano analizie uwarunkowania międzynarodowej konkurencyjności gospodarki i regionu UE. Konkurencyjne środowisko makroekonomiczne determinuje bowiem konkurencyjność organizacji gospodarczych, czyli konkurencyjność na poziomie mikroekonomicznym (prawdziwa jest też odwrotna zależność). Poza tym przedstawiono determinanty i metody pomiaru konkurencyjności międzynarodowej oraz czynniki konkurencyjności regionalnej, a ponadto działania Unii Europejskiej, których celem jest podniesienie konkurencyjności gospodarki tego regionu.

Kolejny artykuł tomu wprowadza czytelnika w analizę konkretnych determinant konkurencyjności i ekspansji organizacji gospodarczych oraz sektorowych aspektów konkurencyjności. Dotyczy on inteligentnych specjalizacji we wzmacnianiu przewag konkurencyjnych i technologicznych. Specjalizacje odnoszone były początkowo do polityki regionalnej, ale z czasem stały się

jednym z teoretycznych fundamentów polityki innowacyjnej i badawczo-rozwojowej Unii Europejskiej, co oznacza, że koncepcja ta jest realizowana także w Polsce w ramach obecnej (2014–2020) polityki spójności. Autor dokonał krytycznej analizy wykorzystania tej koncepcji w Polsce w ramach prowadzonej polityki, a także literatury podejmującej ten temat. Określił istotę przewagi konkurencyjnej, w szczególności tej opartej na rozwoju technologicznym, oraz poddał analizie wpływ inteligentnych specjalizacji na realizację celów polityki innowacyjnej.

Zgodnie z koncepcją układu artykułów zamieszczonych w tej monografii następne dwa teksty są wynikiem badań sektorowych, a konkretnie sektora finansowego. W pierwszym z nich analizie poddano możliwości, korzyści i ograniczenia wykorzystania innowacyjnych źródeł kapitału długoterminowego, dostarczanego przez szerokie grono inwestorów, przy zachowaniu warunków innowacyjności stosowanych rozwiązań. Takie cechy finansowania są charakterystyczne dla dwóch jego form, mianowicie crowdfundingu i tzw. ICOs (*Initial Coin Offerings*), które zostały w artykule wyczerpująco scharakteryzowane. Dokonano także porównania obu form finansowania, wskazując na ich podobieństwa i różnice, ponadto określono perspektywy ich wykorzystania przez polskie przedsiębiorstwa. Należy podkreślić, że te formy finansowania są szczególnie istotne dla rozwoju przedsiębiorstw małych i średnich, także w fazie start up.

Drugie w tej części, a czwarte w kolejności opracowanie dotyczy rynku usług bankowych. Podstawowym jego celem, w sposób zadowalający zrealizowanym przez autora, była identyfikacja oraz ocena możliwych związków między poziomem konkurencji na rynku usług bankowych a efektywnością rynkową, stabilnością sektora bankowego i dostępnością usług finansowych. W artykule dokonano przeglądu literatury traktującej o optymalnej strukturze konkurencyjnej rynku usług bankowych oraz sformułowano uwagi co do optymalnego poziomu konkurencji na tym rynku, uwzględniające również jego stabilność oraz dostępność usług dla odbiorców. Autor wskazał też istotne obszary wymagające w ramach poruszanej w tekście problematyki pogłębionych studiów, a także empirycznej weryfikacji formułowanych w literaturze hipotez.

Problematyka konkurencyjności przedsiębiorstw rodzinnych została podniesiona w kolejnym tekście. Wzrost zainteresowania tą grupą przedsiębiorstw podbudowany jest rezolucją Parlamentu Europejskiego z 2015 r., zgodnie z którą przedsiębiorstwa te pełnią ważną rolę w rozwoju lokalnym i są istotnym źródłem zatrudnienia oraz sprzyjają rozwojowi gospodarki europejskiej. Autorzy artykułu zidentyfikowali specyficzne cechy takich przedsiębiorstw, determinujące ich potencjał konkurencyjny. Zwrócili także uwagę na słabości tego typu podmiotów, które z drugiej strony wpływają na osłabienie ich konkurencyjności i pozycji rynkowej.

Dwa kolejne opracowania dotyczą konkurencyjności i ekspansji organizacji gospodarczych działających w innych niż Polska krajach. W pierwszym z nich, osadzonym w koncepcji spójności organizacyjnej, autor poruszył kwestię wykorzystania kluczowych czynników sukcesu organizacji afrykańskich w aspekcie osiągnięcia konkurencyjności struktur wirtualnych. W ramach tych struktur współpraca między ich uczestnikami wymaga zastosowania mechanizmów dostosowawczych. Jedną z płaszczyzn wymagających dostosowania jest kultura organizacyjna. W artykule zaprezentowano nie tylko mechanizmy dostosowawcze, ale też wyniki badań kultury organizacyjnej organizacji afrykańskich, które pozwoliły wskazać kluczowe czynniki sukcesu i zwiększenia konkurencyjności przedsięwzięć wirtualnych.

Kolejny tekst dotyczy australijskich organizacji gospodarczych działających w sektorze zarządzania nieruchomościami. Efektywne zarządzanie nieruchomościami przyczynia się nie tylko do poprawy wyników finansowych biur nieruchomości i wzmocnienia ich roli na rynku inwestycyjnym, ale także do zwiększenia liczby dobrze zarządzanych lokali, które stanowią materialną bazę rozwoju small businessu. Najczęściej bowiem nie dysponuje on własnymi zasobami lokalowymi, ale korzysta z wynajmu. Możliwość wynajmu lokali na korzystnych warunkach determinuje rozwój małych i średnich przedsiębiorstw oraz skuteczne budowanie ich przewag konkurencyjnych. Specyficzne uwarunkowania działalności australijskich biur nieruchomości czynią z nich ważne organizacje biznesowe na rynku inwestycyjnym.

Ostatni tekst zamieszczony w niniejszym tomie dotyczy ważnej kwestii, jaką jest zmiana sposobu postrzegania współczesnej organizacji gospodarczej i jej roli w otoczeniu społecznym. Obecnie pełni ona bowiem równie istotne, poza ekonomicznymi, funkcje, m.in. w zakresie ochrony środowiska naturalnego, aktywnego udziału w eliminowaniu problemów wynikających z nierównego traktowania, dyskryminacji społecznej, rynkowej, a także różnych patologii społecznych związanych z biznesem, takich jak nieetyczne zachowanie, korupcja czy przekupstwo. Te funkcje przedsiębiorstwa rzutują dziś na jego wizerunek, który jest jednym z czynników określających jego konkurencyjność i wpływających w istotny sposób na ocenę konkurencyjności całej gospodarki. Nowe przepisy dotyczące sprawozdawczości niefinansowej odzwierciedlają takie spojrzenie na organizację gospodarczą, w związku z czym charakterystyka i ocena tych nowych regulacji mogła znaleźć się w tej monografii.

Reasumując, analiza różnych obszarów oddziałujących na konkurencyjność i możliwości ekspansji organizacji gospodarczych dowodzi, że wielość determinant i różnorodnych uwarunkowań oraz ich zmienność wymaga dalszych badań zarówno w ujęciu makro-, jak i mikroekonomicznym.

Elżbieta Jantoni-Drozdowska